

Hver tiende i Danmark har ikke dansk statsborgerskab – og flere og flere fødes i Danmark uden

ANALYSE

MARTS 2026

Af forskningsprofessor Lars H. Andersen, forsker Mikkel Mertz og forskningsassistent Víctor Pachá ROCKWOOL Fonden

Over de sidste 30 år er antallet af herboende indvandrere og efterkommere uden statsborgerskab steget betydeligt.

Demografien i Danmark er således under forandring og er siden 2000 blevet mere etnisk blandet. For både etniske danskere og efterkommere med og uden statsborgerskab er kriminalitetsniveauet faldet betragteligt igennem de sidste årtier, men der er stadig stor forskel på grupperne.

I denne analyse ser vi på udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere uden statsborgerskab. Vi afdækker, hvor indvandrere og efterkommere uden dansk statsborgerskab kommer fra, om de er født i Danmark, samt hvordan disse grupper klarer sig, når man betragter uddannelsesdeltagelse og ungdomskriminalitet.

Hovedkonklusioner

- Andelen af befolkningen, der ikke har dansk statsborgerskab, er steget fra ca. 3 procent til 10 procent fra 1992 til 2023. Det svarer til en stigning fra ca. 166.000 til ca. 620.000 personer
- Andelen af herboende personer uden dansk statsborgerskab, der har oprindelse i ikke-vestlige lande, er faldet fra 63 procent til 54 procent over samme periode.
- Andelen af befolkningen, der består af efterkommere uden dansk statsborgerskab, er steget fra 0,7 procent i 1992 til 2,5 procent i 2023. Det svarer til en stigning fra ca. 38.000 til knap 150.000 personer.
- En større andel af en fødselsårgang i Danmark fødes i dag uden dansk statsborgerskab. Blandt dem født i 1990'erne var det 6-7 procent. For dem født i 2023 var det knap 10 procent. Stigningen kommer især fra efterkommere med vestlig baggrund.
- En særligt udfordret gruppe blandt efterkommere uden statsborgerskab er mænd, der som 18-årige ikke er i gang med en uddannelse, og som er født af forældre med en ikke-vestlig baggrund. Omkring 40 procent af denne gruppe sigtes for kriminalitet før deres 18-års fødselsdag for fødselsårgangene 1992-2004.

Andelen af personer bosat i Danmark uden dansk statsborgerskab stiger

Den danske demografi har gennem de seneste årtier været under forandring. Det skyldes blandt andet en betydelig indvandring.

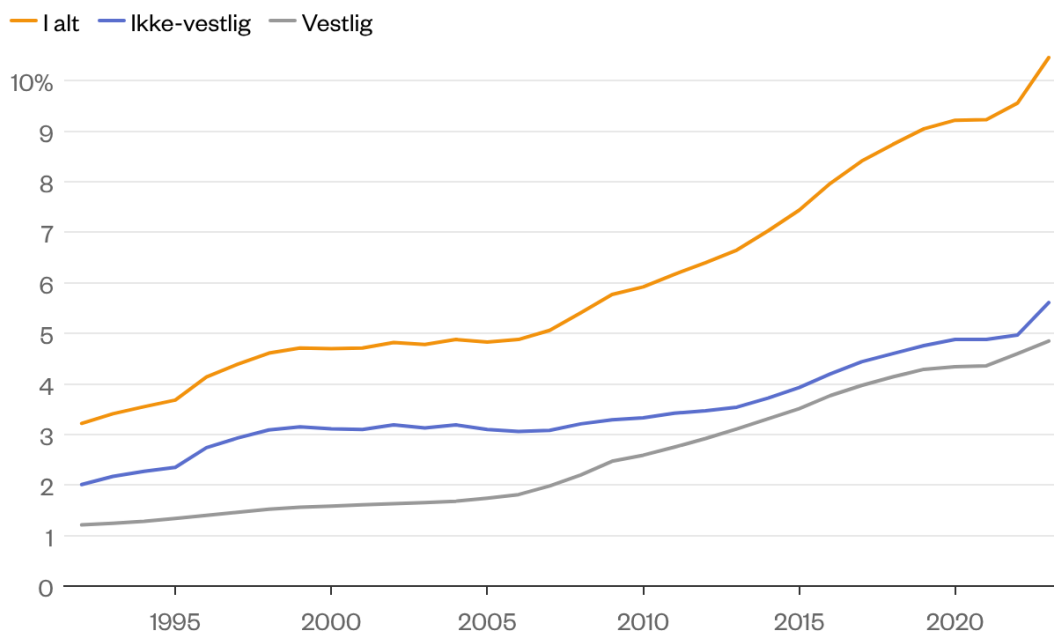
Figur 1 viser, at andelen af befolkningen uden dansk statsborgerskab er steget fra 3 til over 10 procent fra 1992 til 2023. Stigningen ses både blandt personer med baggrund i vestlige og ikke-vestlige lande.

Fra 2006 og frem steg særligt andelen af personer uden statsborgerskab med baggrund i vestlige lande. Det skyldes blandt andet EU-udvidelsen i 2004, hvor 10 lande, herunder Polen, Ungarn og Estland blev inkluderet i Unionen. Med EU-medlemskaber fik borgere fra disse lande nemmere adgang til Danmark.

Den store indvandring fra vestlige lande har også ændret på sammensætningen af herboende personer uden dansk statsborgerskab. I begyndelsen af 1990'erne havde omkring 6 ud af 10 personer

uden dansk statsborgerskab baggrund i et ikke-vestligt land, mens denne andel i dag er omkring 5 ud af 10 (se figur A1 i appendiks).

Figur 1 - Procent af befolkningen uden dansk statsborgerskab, 1992-2023

Figurnote: Udviklingen i andelen af befolkningen uden dansk statsborgerskab opdelt efter herkomst.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Mere end tredobling i andelen af personer født i Danmark uden dansk statsborgerskab

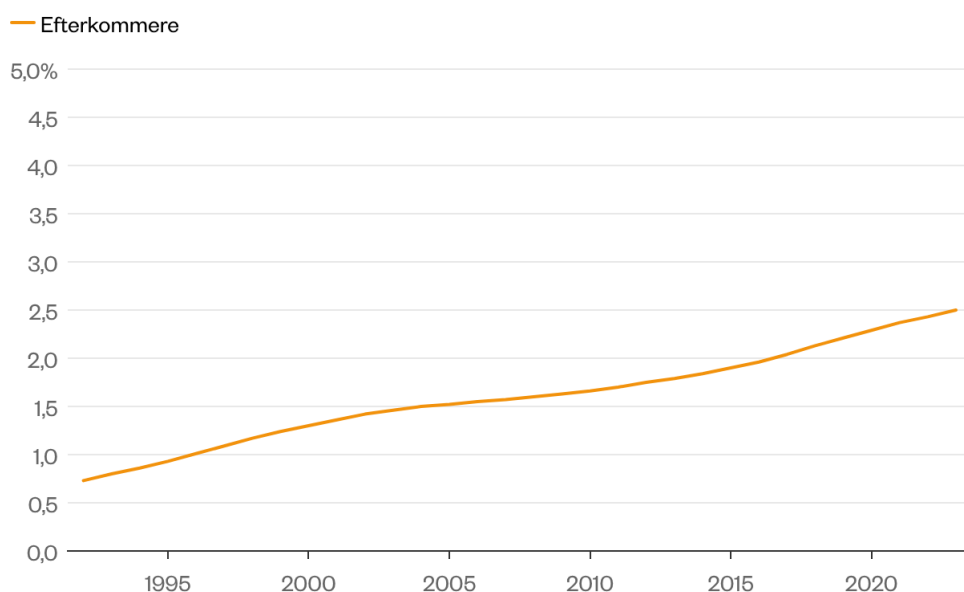
Figur 2 viser, at efterkommere født uden dansk statsborgerskab udgør en konstant stigende andel af be-folkningen over perioden 1992-2023.

I 1992 udgjorde efterkommere født uden dansk statsborgerskab under én procent af befolkningen, sva-rende til knap 38.000 personer. I 2023 var andelen steget til 2,5 procent, svarende til ca. 148.000 per-soner.

Det svarer til mere end en tredobling i andelen af personer som er født i Danmark uden et dansk statsborgerskab.

Hen over den analyserede periode er der også sket en stigning mht. indvandrere uden dansk statsborgerskab. Denne gruppe er gået fra at udgøre omkring 2,5 procent af befolkningen i 1992 til ca. 8 procent af befolkningen i 2023.

Figur 2 - Procent af befolkningen i Danmark som er efterkommere uden dansk statsborgerskab, 1992-2023

Figurnote: Over perioden 1992-2023 har andelen af Danmarks befolkning som udgøres af efterkommere født uden dansk statsborgerskab været konstant stigende.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Stigningen fra 1990'erne til i dag i andel født uden dansk statsborgerskab skyldes især flere efterkommere med vestlig baggrund

Figur 3 viser andelen af en fødselsårgang i Danmark, der ikke har dansk statsborgerskab ved fødslen, opdelt efter vestlig- og ikke-vestlig herkomst.

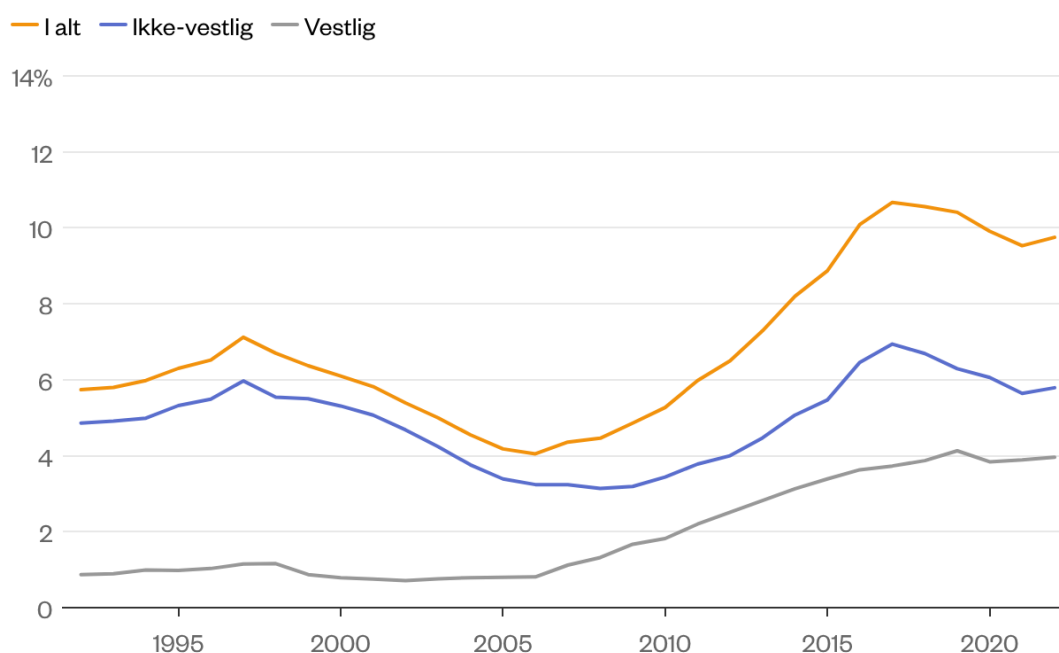
I 1990'erne udgjorde børn født uden dansk statsborgerskab omkring 6-7 procent af en fødselsårgang. I 2023 er andelen steget til næsten 10 procent.

Stigningen er hovedsageligt sket efter 2006 og er i høj grad drevet af en stigning i andelen af efterkommere med vestlig baggrund. Andelen af en fødselsårgang med vestlig baggrund uden dansk

statsborgerskab ved fødslen er således steget fra omkring én procent i 1990'erne og starten af nul-lerne til omkring 4 procent i 2023.

Til sammenligning er andelen med ikke-vestlig baggrund steget fra omkring 5 procent i 1990 til næsten 6 procent i 2023. I en mellempriode var andelen lavere, helt ned til ca. 3 procent i perioden omkring 2006-2009, men den er således steget tilbage til lidt over udgangspunktet.

Figur 3 - Procent af fødselsårgangene 1992-2023 der fødes uden dansk statsborgerskab, opdelt efter herkomst

Figurnote: Udviklingen i andelen af hver fødselsårgang, der fødes i Danmark uden dansk statsborgerskab opdelt efter vestlig- og ikke-vestlig herkomst.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

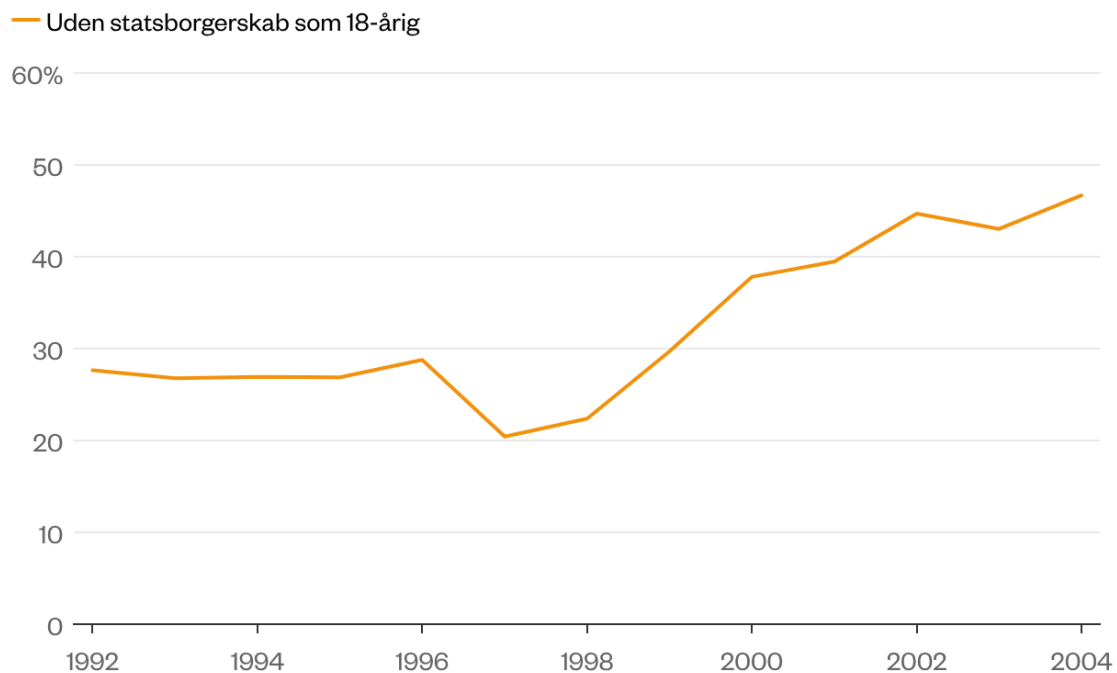
Mange har fortsat ikke dansk statsborgerskab som 18-årige

Selvom man fødes uden dansk statsborgerskab, kan man tildeles dette senere. Dette forudsætter dog, at ens forældre opnår dansk statsborgerskab ved lov. Det kræver blandt andet, at de søger om statsborgerskab og opfylder en række betingelser, herunder op til 9 års uafbrudt ophold, ingen gæld til det offentlige samt beståelse af indfødsretsprøven. Er man fyldt 18 år, skal man selv søge om dansk statsborgerskab og opfylde betingelserne.

Figur 4 viser andelen af efterkommere uden dansk statsborgerskab i en fødselskohorte, som fortsat ikke har dansk statsborgerskab som 18-årige. Da personerne skal fylde 18 år inden for dataperioden, kan vi kun se på fødselsårgangene 1992-2004.

Andelen af en fødselsårgang født uden dansk statsborgerskab, der fortsat ikke har opnået dansk statsborgerskab som 18-årige, er steget fra ca. 27-28 procent i fødselsårgangene 1992-1996 til 47 procent blandt personer født i 2004.

Figur 4 - Procent af personer født i Danmark uden dansk statsborgerskab, som endnu ikke har opnået dette som 18-årige

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

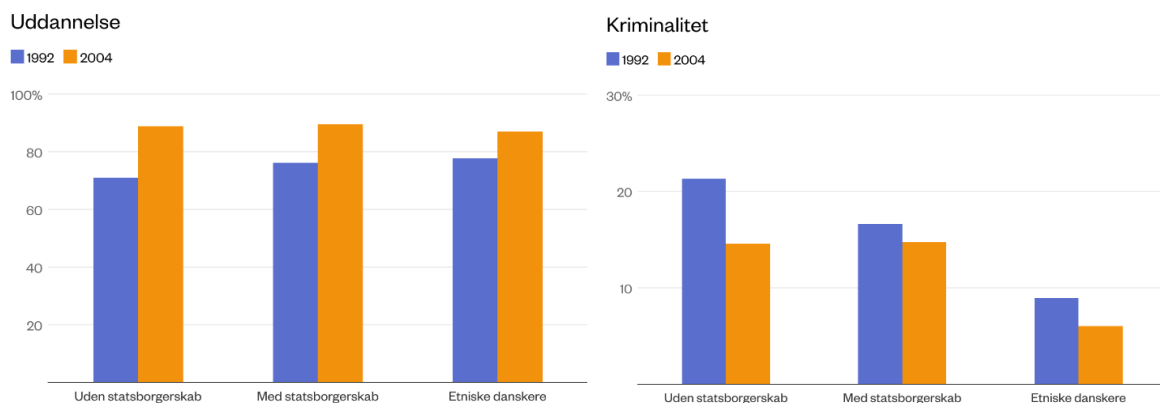
Uddannelsesforskelle udlignes – kriminalitetsforskelle består

I det følgende undersøger vi, hvordan det går efterkommere målt på uddannelsesdeltagelse og sigtelser for kriminalitet før de fylder 18 år. Vi fokuserer igen på udviklingen fra fødselsårgang 1992 til 2004 men viser alene disse to årgange for overskuelighedens skyld. Vi viser resultaterne separat for efterkommere, der er født med hhv. uden dansk statsborgerskab. Som reference viser vi desuden resultater for etniske danskere.

Uddannelsesdeltagelse indikerer, at personen er indskrevet på en gymnasial eller erhvervsuddannelse (eller højere) i det år, vedkommende fylder 18 år.

Sigtelse for kriminalitet indikerer, at personen er sigtet for mindst én lovovertrædelse (dog eksklusive trafikforseelser) begået før vedkommende fylder 18 år.

Figur 5: Procent indskrevet på en uddannelse og procent sigtet for kriminalitet som 18-årig, opdelt efter fødselsårgang og statsborgerskab

Figurnote: Så mange 18-årige etniske danskere og efterkommere med og uden statsborgerskab ved fødslen er indskrevet på en uddannelse hhv. blevet sigtet for kriminalitet. Fødselsårgangene 1992 og 2004.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Figur 5 viser, at andelen af etniske danskere og efterkommere som er født med dansk statsborgerskab, der er indskrevet på en uddannelse som 18-årige, følger hinanden hen over perioden. Blandt dem født i 1992 var omkring 75 procent således indskrevet på en uddannelse som 18-årige. Denne andel er steget til omkring 85 procent for dem født i 2004.

Historisk har uddannelsesdeltagelsen blandt efterkommere uden dansk statsborgerskab været markant lavere. Blandt dem født i 1992 var 67 procent således indskrevet på en uddannelse som 18-årige, svarende til en forskel på 8 procentpoint i forhold til etniske danskere (og efterkommere født med dansk statsborgerskab). For efterkommere født uden dansk statsborgerskab er der herefter sket en markant stigning i andelen af en fødselsårgang, der er indskrevet på en uddannelse som 18-årige. I 2023 var deres niveau stort set på niveau med det for etniske danskere og efterkommere født med dansk statsborgerskab.

Når vi ser på kriminalitet, tegner der sig et andet billede. For alle grupper ses et fald på tværs af fødselsårgangene 1992 og 2004, hvilket afspejler det store og generelle kriminalitetsfald, der er observeret de seneste ca. 20 år.

Men der er store forskelle mellem grupperne. Etniske danskere har det laveste kriminalitetsniveau, et niveau der var 9 procent for dem født i 1992, faldende til 6 procent for dem født i 2004.

Dernæst følger efterkommere født med dansk statsborgerskab, hvis kriminalitetsniveau er faldet fra 17 procent i fødselsårgangen 1992 til 15 procent i fødselsårgangen 2004.

Efterkommere født uden dansk statsborgerskab havde for fødselsårgangen 1992 det højeste kriminalitetsniveau. I denne årgang blev mere end 20 procent sigtet før deres 18-års fødselsdag. For fødselsårgangen 2004 var niveauet faldet til 15 procent.

I 2004-fødselsårgangen er der således ingen forskel på kriminalitetsniveauet for efterkommere født med og uden statsborgerskab. Til gengæld er efterkommeres kriminalitetsniveau, uanset om man er født med dansk statsborgerskab, fortsat mere end dobbelt så højt som etniske danskeres.

Mandlige efterkommere er markant overrepræsenteret i kriminalitet

Billedet i figur 5 maskerer markante forskelle mellem kønnene, jf. figur 6.

Blandt 18-årige kvinder er andelen, der er indskrevet på en uddannelse, steget fra fødselsårgang 1992 til fødselsårgang 2004 for alle grupper. For 2004-årgangen er niveauet for både etniske danskere og efterkommere med og uden statsborgerskab stort set ens på næsten 90 procent.

For kvinder er andelen, der er sigtet for kriminalitet, lav gennem hele perioden, men dog en anelse højere for efterkommere født med og uden statsborgerskab end for etniske danskere.

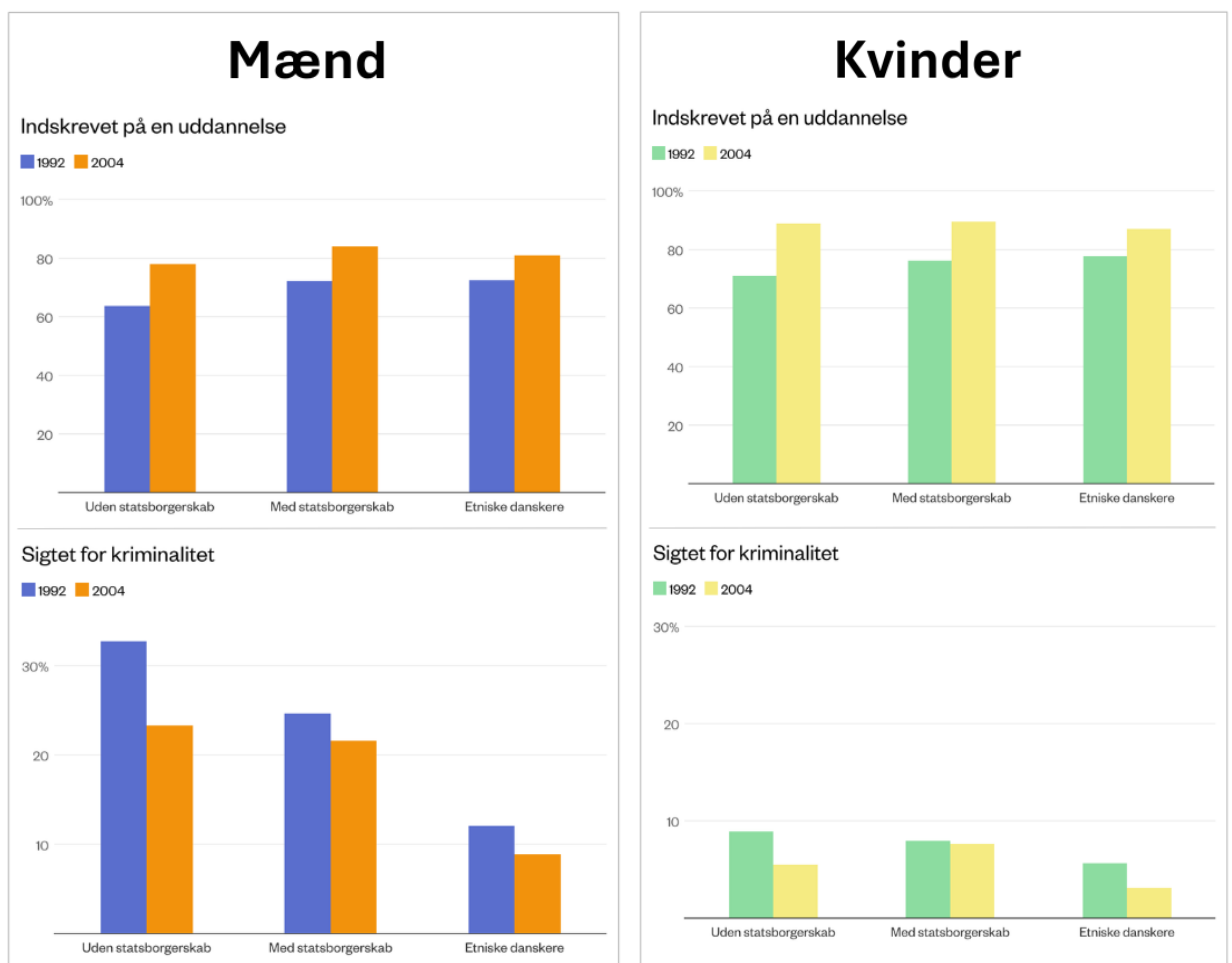
Også for mænd født i 2004 er andelen, der er indskrevet på en uddannelse som 18-årige, næsten identisk for etniske danskere og efterkommere født med og uden dansk statsborgerskab. Dette skyldes en markant stigning blandt efterkommere født uden statsborgerskab fra godt 67 procent i årgangen 1992 til 83 procent i årgangen 2004. Stigningen har således være markant større for denne gruppe end de øvrige.

Bemærk dog, at mændene samlet set ligger under kvinderne, når man ser på andelen der er indskrevet på en uddannelse.

På kriminalitetsområdet er der, igen til trods for et generelt fald på tværs af fødselsårgangene, store forskelle i niveauet på tværs af etnisk danske mænd og mandlige efterkommere.

Mens omkring 9 procent af etnisk danske mænd født i 2004 er sigtet for at begå kriminalitet inden de fylder 18 år, gør det samme sig gældende for 22 procent af efterkommere født med og 24 procent af efterkommere født uden dansk statsborgerskab.

Figur 6: Procent mænd og kvinder indskrevet på en uddannelse og procent sigtet for kriminalitet som 18-årig, opdelt efter fødselsårgang og statsborgerskab

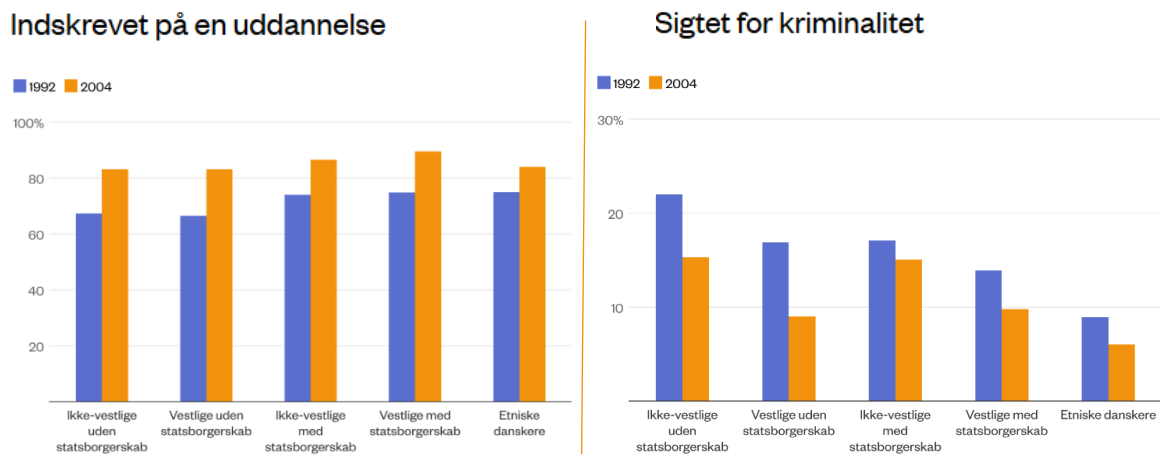
Figurnote: Så mange 18-årige etnisk danske og efterkommere født med og uden dansk statsborgerskab var indskrevet på en uddannelse hhv. sigtet for kriminalitet, opdelt på mænd og kvinder. Fødselsårgangene 1992 og 2004.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Efterkommere med ikke-vestlig baggrund er overrepræsenteret i kriminalitet, uanset dansk statsborgerskab

I figur 7 opdeler vi resultaterne efter, om man har baggrund i et vestligt eller ikke-vestligt land.

Figur 7: Procent indskrevet på uddannelse og procent sigtet for kriminalitet som 18-årig opdelt efter vestlig- og ikke-vestlig herkomst og statsborgerskab, årgangene 1992 og 2004

Figurnote: Så mange 18-årige etniske danskere og efterkommere med og uden dansk statsborgerskab var indskrevet på en uddannelse hhv. sigtet for kriminalitet, opdelt efter vestlig- og ikke-vestlig herkomst, per fødselsårgang. Fødselsårgangene 1992 og 2004.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Ser man på uddannelse, var der i 1992-fødselsårgangen en opdeling mellem, på den ene side, efterkommere født med dansk statsborgerskab og etniske danskere, og, på den anden side, efterkommere født uden dansk statsborgerskab.

Personer født med dansk statsborgerskab og etniske danskere havde de højeste andele indskrevet på en uddannelse som 18-årige – omkring 75 procent – mens efterkommere født uden dansk statsborgerskab lå på et lavere niveau, omkring 67 procent.

I 1992-fødselsårgangen var der altså forskel på grupperne alt efter, om man havde dansk statsborgerskab eller ej, uanset om en efterkommer havde baggrund i et vestligt eller ikke-vestligt land.

For 2004-fødselsårgangen er forskellen på grupperne dog meget mindre. Her ligger samtlige grupper på en høj andel indskrevet på en uddannelse: over 80 procent.

På kriminalitetsområdet er en lavere andel af samtlige grupper sigtet for kriminalitet i nyere tid end tidligere. Igen er dette i overensstemmelse med det fald i kriminalitet, der generelt har karakteriseret de seneste ca. 20 år.

Men sammenligner man grupperne, optræder også centrale forskelle.

Blandt efterkommere født i 1992 var det dem født uden dansk statsborgerskab og med baggrund i et ikke-vestligt land, der havde den højeste andel sigtede. Hele 22 procent i gruppen blev sigtet for kriminalitet før deres 18-års fødselsdag.

Herefter fulgte de øvrige efterkommere: Andel sigtede blandt efterkommere med ikke-vestlig baggrund som blev født med dansk statsborgerskab og efterkommere med vestlig baggrund (uanset statsborgerskab) lå i omegnen 14-17 procent.

Etniske danskere stod for det laveste tal blandt personer født i 1992. For denne gruppe var knap 9 procent sigtet for kriminalitet før deres 18-års fødselsdag.

Billedet ændrede sig så frem til årgang 2004 på flere måder. For det første faldt kriminaliteten betragteligt for alle grupperne, som nævnt. Men for det andet bliver forskellen på personer med ikke-vestlig og vestlig baggrund tydeligere.

Efterkommere med baggrund i et ikke-vestligt land har således det højeste kriminalitetsniveau, uanset om de har dansk statsborgerskab eller ej: omkring 15 procent.

Herefter følger efterkommere med baggrund i et vestligt land, igen uden den store forskel alt efter om de er født med dansk statsborgerskab eller ej. Andel sigtede blandt efterkommere med vestlig baggrund er således omkring 9 procent i fødselsårgang 2004.

Også i 2004-årgangen findes det laveste niveau af sigtelser blandt etniske danskere. Denne gang på ca. 6 procent.

Én gruppe er markant overrepræsenteret i kriminalitet

Afslutningsvis fokuserer vi i figur 8 på tilstedeværelsen af en særligt udsat gruppe på kriminalitetsområdet, som de ovenstående resultater har vist.

Figuren isolerer mænd, født i Danmark uden dansk statsborgerskab, som ikke er indskrevet på en uddannelse som 18-årige, med forældre, der er indvandret fra et ikke-vestligt land.

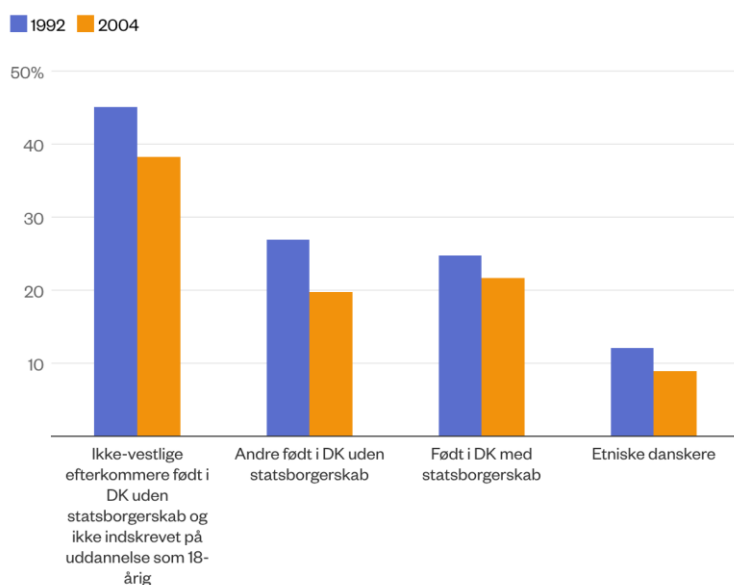
Figuren viser så andelen i denne gruppe, som er sigtet for kriminalitet, før de fyldte 18 år, opdelt på fødselsårgang 1992 og 2004.

Som reference viser figuren også andelen, der er sigtet for kriminalitet før deres 18-års fødselsdag, blandt andre mandlige efterkommere, som er født uden dansk statsborgerskab, blandt mandlige efterkommere født med dansk statsborgerskab og blandt etnisk danske mænd.

Resultatet viser udfordringen i al klarhed: Næsten halvdelen af denne gruppe – mænd født i Danmark i 1992 uden dansk statsborgerskab, som ikke er indskrevet på en uddannelse som 18-årig, med forældre, der er indvandret fra et ikke-vestligt land – sigtes for kriminalitet før deres 18-års fødselsdag. Og selvom dette tal siden er faldet, er tallet for fødselsårgangen 2004 stadig tæt på 40 procent.

Gruppen har altså en meget høj andel sigtede. Gruppen er selvfølgelig også valgt ud fra de karakteristika, som vi her har vist hænger sammen med et forhøjet kriminalitetsniveau, men resultatet her viser alligevel, at der er en særlig gruppe, som fortjener opmærksomhed, og for hvem sigtelser for kriminalitet er særdeles almindelige. Til trods for, at gruppen udgør hvad der må ses som den mest udsatte af grupperne, udgør den faktisk en anseelig del af de mandlige efterkommere uden dansk statsborgerskab: omkring 28 procent.

Figur 8: Procent af mænd sigtet for kriminalitet før deres 18-års fødselsdag, opdelt efter herkomst, uddannelse som 18-årig og statsborgerskab ved fødslen

Figurnote: Til sammen udgør grupperne i kolonne 1 og 2 samtlige mandlige efterkommere født uden dansk statsborgerskab. I den første kolonne er udvalgt dem, der sigtes for mest kriminalitet og er placeret i deres egen gruppe. Kolonne 3 omfatter samtlige mandlige efterkommere født i Danmark med dansk statsborgerskab. Kolonne 4 er etnisk danske mænd. Fødselsårgangene 1992 og 2004.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Fakta om analysen

Analysen præsenterer egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Uddannelse er målt ud fra, om man står registreret som indskrevet på en gymnasial- eller erhvervsuddannelse (eller højere) i det år man fylder 18 år.

Sigtelser for kriminalitet omfatter både sigtelser mod mindreårige og sigtelser mod personer over den kriminelle lavalder og måles for gerningstidspunkter op til en persons 18-års fødselsdag. Sigtelser omfatter ikke overtrædelser af færdselsloven.

For figur 1 er statsborgerskabsstatus målt i året. For figur 2 og frem er det målt ved fødselstidspunktet.

Indvandrere og efterkommere defineres som personer med udenlandsk oprindelse, der er født uden for (indvandrere) hhv. inden for (efterkommere) Danmark.

Efterkommere kan således både være danske hhv. udenlandske statsborgere.

Etniske danskere er danske statsborgere med dansk oprindelsesland, dvs. mindst én forælder både har dansk statsborgerskab og er født i Danmark.

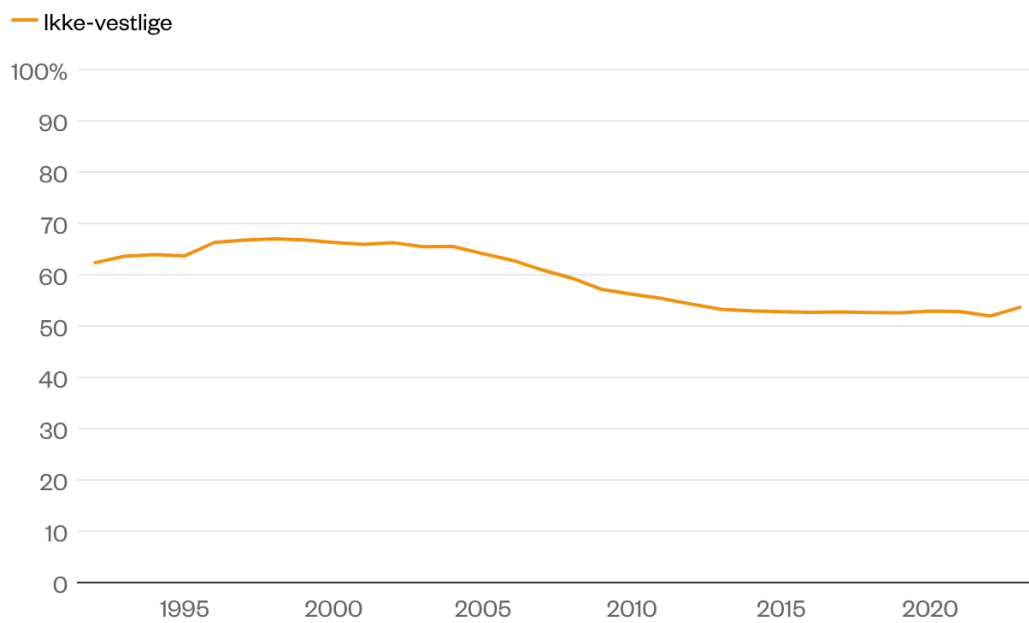
Vestlige- og ikke-vestlige lande er klassificeret efter Danmarks Statistiks definitioner. I tilfælde af forældre med forskellig oprindelse bruges moderens oprindelse.

Danmarks Statistiks definition af vestlige lande er EU-landene plus Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Storbritannien, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.

Ikke-vestlige lande omfatter alle øvrige lande.

Appendiks

Figur A1 - Procent af personer i Danmark uden dansk statsborgerskab, som er af ikke-vestlig herkomst

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.